

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА**

ЗАТВЕРДЖЕНО
вченою радою університету
протокол №1 від 03.09.2024 р.,
уведено в дію наказом ректора
№ 274-р від 03.09.2024 р.

В. о. ректора

Надія ДРОБИК

ПОЛОЖЕННЯ
про дуальну форму здобуття вищої освіти
в Тернопільському національному педагогічному університеті імені
Володимира Гнатюка

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про дуальну форму здобуття вищої освіти (далі – Положення) визначає порядок запровадження та організації дуальної форми здобуття вищої освіти (далі – ДФЗВО) у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка (далі – університет, ТНПУ).

1.2. Положення розроблено відповідно до Закону України «Про освіту» № 2145-VIII від 05.09.2017, Закону «Про вищу освіту» в редакції від 16.01.2020, «Концепції підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти» (розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2018 р. №660-р), «Положення про дуальну форму здобуття фахової передвищої та вищої освіти» затвердженого Наказом МОНУ 13 квітня 2023 р. № 426, з урахуванням постанови Кабінету Міністрів України від 16 січня 2013 р. № 20 «Про затвердження Порядку укладання договору про стажування студентів вищих та учнів професійно-технічних навчальних закладів на підприємствах, в установах та організаціях і Типової форми договору про стажування студентів вищих та учнів професійно-технічних навчальних закладів на підприємствах, в установах та організаціях», «Положення про організацію освітнього процесу в ТНПУ» з метою посилення практичної складової підготовки здобувачів освіти та забезпечення якості освіти на рівні сучасних вимог.

1.3. Дуальна форма здобуття вищої освіти — це спосіб здобуття освіти, що передбачає поєднання навчання в закладах освіти з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях (далі – роботодавці) для оволодіння програмними результатами, поглиблення практичних умінь і навичок та набуття певної кваліфікації. У вищій освіті дуальна форма є одним зі способів здобуття освіти здобувачами денної форми навчання.

1.4. Дуальна освіта здійснюється на підставі договору між ТНПУ, здобувачем вищої освіти та роботодавцем, що передбачає порядок працевлаштування здобувача вищої освіти та оплати його праці; обсяг та очікувані результати навчання здобувача вищої освіти на робочому місці; зобов'язання закладу вищої освіти та роботодавця в частині виконання здобувачем вищої освіти індивідуального навчального плану на робочому місці; порядок оцінювання результатів навчання, здобутих на робочому місці.

1.5. Положення визначає порядок укладання договорів про організацію дуальної форми здобуття освіти (далі – договорів) між університетом, здобувачами вищої освіти і підприємствами, закладами освіти, установами та організаціями незалежно від форми власності, виду діяльності та господарювання (далі – підприємствами).

1.6. Загальна організація підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти в ТНПУ, налагодження взаємодії з підприємствами і координація дій факультетів, кафедр університету щодо запровадження і здійснення ДФЗВО, укладання договорів покладається на навчально-науковий центр організації освітнього процесу.

1.7. Навчально-науковий центр організації освітнього процесу розробляє нормативні документи, необхідні для реалізації дуальної форми здобуття освіти, виконує організаційно-координаційну роботу щодо запровадження в університеті моделей ДФЗВО та здійснює моніторинг їх ефективності.

1.8. У цьому Положенні терміни вживаються у таких значеннях:

координатор від закладу освіти – працівник закладу освіти, який організовує дуальну форму здобуття освіти та призначається керівником закладу освіти;

координатор від роботодавця – призначений роботодавцем працівник, який забезпечує взаємодію між роботодавцем і закладом освіти, виконання роботодавцем взятих зобов'язань, організаційний супровід навчання за дуальною формою здобуття освіти;

куратор – науково-педагогічний працівник закладу освіти, який супроводжує виконання індивідуального навчального плану і програми практичного навчання на робочому місці за дуальною формою здобуття освіти та призначається керівником закладу освіти; куратором, як правило, є гарант відповідної освітньої програми;

наставник – призначений роботодавцем працівник, який допомагає реалізовувати індивідуальний навчальний план здобувача освіти на робочому місці відповідно до програми практичного навчання на робочому місці.

II. ПЛАНУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗА ДУАЛЬНОЮ ФОРМОЮ ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ

2.1. Навчання за дуальною формою здобуття вищої освіти може здійснюватися після переходу особи, яка навчається за денною формою здобуття освіти, на навчання за дуальною формою з відповідним навчальним планом. У разі невиконання встановленого обсягу практичного навчання здобувач вищої освіти може продовжити навчання за навчальним планом для денної форми здобуття освіти, що не є його переведенням на іншу форму здобуття освіти.

2.2. Здобувач освіти (або вступник) може самостійно знайти робоче місце для навчання та сприяти встановленню співпраці між закладом освіти і роботодавцем для організації навчання за дуальною формою.

2.3. Особливості організації навчання за дуальною формою відображаються у:

1) навчальному плані для дуальної форми:

- як зміна розподілу загального обсягу кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) за формами організації освітнього процесу (співвідношення аудиторного та/або позааудиторного навчального навантаження);

- шляхом введення освітніх компонентів (дисциплін, практик, курсових робіт/проектів тощо), пов'язаних з особливостями діяльності роботодавця і виконанням трудових обов'язків на робочому місці, або додаткової практичної підготовки до частини навчального плану, що формується за вибором здобувача;

2) програмах дисциплін – як посилення практичної спрямованості змісту, збільшення обсягу практичних і лабораторних занять, що можуть проводитися викладачами закладу освіти на робочому місці у роботодавця, частки завдань практичного характеру, що виконуються самостійно, тощо.

2.4. Час практичного навчання на робочих місцях обліковується у кредитах ЄКТС і має становити від 25 до 60 відсотків від їх загального обсягу, передбаченого навчальним планом, що складається для організації навчання за дуальною формою здобуття вищої освіти. Цей час може включати освітні компоненти або їх складові, що реалізуються за такими формами

організації освітнього процесу: практична підготовка, самостійна робота, навчальні заняття за умови їх проведення науково-педагогічними працівниками закладу освіти на робочому місці у роботодавця.

2.5. Організація та проведення ДФЗВО в ТНПУ проводиться відповідно до: положення про ДФЗВО; програм ДФЗВО, окремих навчальних планів, індивідуальних навчальних планів здобувачів освіти, графіків освітнього процесу, іншої нормативної документації з питань організації освітнього процесу; договору про ДФЗВО.

2.6. Графік освітнього процесу передбачає чергування періодів навчання в закладі освіти і на робочому місці. Поділ загального часу навчання на періоди навчання, що відбуваються в університеті й на робочому місці, може передбачати:

- кілька годин впродовж дня навчання відбувається в університеті, решта – на робочому місці у роботодавця (модель поділеного дня);
- кілька днів впродовж тижня навчання відбувається в університеті, решта днів тижня – на робочому місці (модель поділеного тижня);
- чергування періодів навчання в Університеті та у роботодавця, коли один період передбачає один чи декілька тижнів, місяців, семестр (блочна модель);
- поєднання моделей.

2.7. Окремий навчальний план охоплює весь період реалізації освітньої/освітньо-професійної програми і має відповідати вимогам щодо забезпечення тривалості практичного навчання, передбаченим для дуальної форми здобуття освіти.

2.8. На основі навчального плану для дуальної форми складається індивідуальний навчальний план здобувача освіти.

2.9. Контроль виконання індивідуального навчального плану та оцінювання результатів навчання осіб, які здобувають освіту за дуальною формою, здійснюють заклад освіти спільно з роботодавцем відповідно до Положення про організацію освітнього процесу закладу освіти, та вимог освітньої/освітньо-професійної програми.

2.10. Атестація осіб, які здобувають освіту за дуальною формою, здійснюється відповідно до вимог освітньої програми.

2.11. Програма ДФЗВО розробляється відповідною випусковою кафедрою і погоджується з роботодавцем. Програма передбачає: засвоєння здобувачами вищої освіти загальних та професійних компетентностей зі спеціальності відповідно до освітньої програми; набуття здобувачами вищої освіти практичного досвіду з урахуванням змісту програми підготовки фахівців; поєднання набуття практичного досвіду на підприємстві та навчання в університеті. Програма ДФЗВО має відповідати потребам конкретного робочого місця та враховувати особливості посадових обов'язків.

2.12. Роботодавці (підприємства) можуть звертатися до університету з ініціативою щодо запровадження ДФЗВО за спеціальностями, в яких вони зацікавлені.

2.13. Організація освітнього процесу за дуальною формою здобуття освіти здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу закладу освіти, в якому мають бути передбачені функції координатора дуальної освіти та куратора, якщо така форма здобуття освіти використовується закладом.

2.14. Функції наставника та координатора від роботодавця в реалізації дуальної форми здобуття освіти зазвичай визначаються у договорі.

2.15. Питання оплати праці та трудових обов'язків працівників закладів освіти, призначених кураторами, координаторами від закладів освіти, і працівників, призначених наставниками, координаторами від роботодавців, вирішуються в порядку, встановленому законодавством.

2.16. Організація освітнього процесу за дуальною формою здобуття освіти для осіб з особливими освітніми потребами на робочому місці здійснюється відповідно до Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні», Кодексом законів про працю, Законом України «Про відпустки», Законом України «Про охорону праці» та іншими актами законодавства України

ІІІ. УМОВИ ПРОВЕДЕННЯ ВІДБОРУ НА ДУАЛЬНУ ФОРМУ ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ ТА ПОРЯДОК ОФОРМЛЕННЯ ДОКУМЕНТІВ

3.1. Учасниками реалізації ДФЗВО є здобувачі вищої освіти (студенти) і викладачі ТНПУ з одного боку і представники роботодавців – з іншого.

3.2. Відбір здобувачів для залучення до дуальної форми здобуття освіти проводиться, як правило, після отримання заявки від підприємства з визначенням потреби у фахівцях та терміну ДФЗВО, на основі чого в університеті оголошується про початок набору на дуальну форму здобуття освіти.

3.3. Здобувач вищої освіти (студент), який виявив бажання навчатися за ДФЗВО, подає заяву у деканат.

3.4. На підставі заяв (проведеного конкурсного відбору серед претендентів) та укладеного трьохстороннього договору видається наказ ректора університету про ДФЗВО.

ІV. ПОРЯДОК УКЛАДЕННЯ ДОГОВОРУ

4.1. Договір про ДФЗВО укладається між трьома сторонами: ТНПУ, роботодавцем, здобувачем вищої освіти.

4.2. Договір про ДФЗВО укладається у трьох примірниках, один з яких зберігається в ТНПУ, другий – у роботодавця, третій – у здобувача вищої освіти.

4.3. Договір може бути розірваний на вимогу однієї із сторін у разі порушення її умов або за згодою сторін.

4.4. Зміни до договору вносяться за згодою сторін шляхом укладення додатків до договору, що є невід'ємною частиною договору про ДФЗВО.

4.5. Укладання договору про ДФЗВО, організація та проведення навчання за професіями, пов'язаними з роботами у шкідливих та важких умовах праці, а також з роботами підвищеної небезпеки, здійснюється відповідно до чинного законодавства з охорони праці та з урахуванням вимог нормативно-правових актів, які регламентують умови праці і навчання за такими спеціальностями.

4.6. Дія договору може бути продовжена на період відсутності здобувача вищої освіти з поважної причини за наявності відповідних документів (довідка про тимчасову

непрацездатність від медичної установи, довідка з деканату про необхідність переривання ДФЗВО тощо).

V. ПОРЯДОК НАВЧАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

5.1. Керівник підприємства визначає з числа працівників наставника ДФЗВО, який спільно з відповідальною особою ТНПУ (куратором) та здобувачем вищої освіти розробляє програму навчання та визначає перелік робіт (видів діяльності) на підприємстві.

5.2. Тривалість роботи під час ДФЗВО на підприємстві не повинна перевищувати тривалості робочого часу, встановленого законодавством для відповідної категорії працівників.

5.3. Програма ДФЗВО здобувача вищої освіти може бути скоригована в процесі її реалізації, зокрема з метою урахування змін, які відбуваються в організації роботи на підприємстві, та особливостей засвоєння програми ДФЗО.

5.4. Одночасно з укладенням тристороннього договору керівник підприємства затверджує програму ДФЗВО та видає наказ на підприємстві, у якому зазначаються терміни і місце проходження навчання (структурний підрозділ), спеціальність (кваліфікаційний рівень) здобувача вищої освіти, режим роботи, а також призначається відповідальна особа від підприємства (наставник).

5.5. Керівник підприємства відповідає за організацію належних умов для роботи здобувача вищої освіти у процесі ДФЗВО, безпеки праці та санітарії, про що зазначається у відповідному наказі по підприємству.

5.6. Після закінчення ДФЗВО здобувачу вищої освіти видається висновок про його результати, у якому зазначаються виконані роботи, професійні компетентності та особистісні якості здобувача, набуті за час навчання.

VI. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СТОРІН ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ

6.1. Університет: має право визначати освітні програми, за якими організовується освітній процес за дуальною формою здобуття освіти; враховує пропозиції підприємства щодо освітніх програм, навчальних планів та компонентів освітніх програм професійної і практичної підготовки; відповідає за налагодження співпраці з підприємством, роботодавцями, а також подальшу ефективну взаємодію всіх сторін ДФЗВО; за визначеними критеріями проводить відбір підприємств для практичної підготовки за дуальною формою здобуття освіти; забезпечує супровід навчання здобувача освіти на підприємстві, разом з представником підприємства приймає звітність та оцінює результати; для ефективної роботи призначає координатора та кураторів ДФЗВО.

Обов'язки координатора від університету:

- готує та обліковує тристоронні договори про дуальну форму здобуття вищої освіти;
- координує роботу кураторів, бере участь в аналізі програмних результатів навчання здобувачів вищої освіти за дуальною формою здобуття освіти, вносить пропозиції щодо поліпшення організації та якості підготовки;
- звітує про результати своєї роботи перед першим проректором університету.

Обов'язки куратора:

- складає індивідуальний навчальний план зі здобувачем освіти, враховуючи потреби, вимоги роботодавця та особливості освітньої програми;
- забезпечує поточний контроль за виконанням індивідуального навчального плану;
- підтримує постійну комунікацію із здобувачем вищої освіти та представниками роботодавця (зокрема координатором від роботодавця, наставником) з метою своєчасного вирішення поточних питань та забезпечення виконання індивідуального навчального плану в повному обсязі;
- ініціює внесення змін до індивідуального навчального плану в процесі навчання за дуальною формою здобуття освіти (за потреби);
- звітує про результати своєї роботи перед координатором від університету.

6.2. Підприємство: може ініціювати налагодження співпраці із ТНПУ щодо підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти; забезпечує відповідність робочих місць на підприємстві визначеним критеріям для організації навчання за дуальною формою здобуття освіти; несе відповідальність за техніку безпеки та охорону праці на підприємстві; бере участь у розробці програм ДФЗВО, відборі здобувачів освіти на навчання, оцінюванні результатів навчання на підприємстві; надає робоче місце здобувачу освіти на підприємстві, в тому числі такого, що передбачає грошову винагороду (оплату праці) на умовах трудового договору; закріплює за здобувачем (групою) кваліфікованого фахівця (наставника); надає необхідні ресурси та матеріали для виконання роботи, створює необхідні умови для виконання здобувачем освіти програми ДФЗВО; застосовує форми та методики морального та матеріального стимулювання працівників, що здійснюють дуальне навчання здобувачів освіти.

6.3. Здобувач вищої освіти: відповідально ставиться до виконання програми дуального навчання; дотримується положень корпоративної політики підприємства, зокрема, щодо конфіденційності інформації; підтримує контакт з особою, відповідальною від підприємства за реалізацію освітньої програми дуальної форми здобуття освіти, вчасно інформує роботодавця і представника закладу освіти в разі виникнення проблемних питань; дотримується правил техніки безпеки та має право вимагати гідного ставлення до себе і, в разі необхідності, позиватися щодо захисту своїх прав згідно із законодавством України; своєчасно та якісно виконує завдання, покладені на нього під час ДФЗВО.

VII. ДОСЯГНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДЛЯ УНІВЕРСИТЕТУ, ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ТА РОБОТОДАВЦІВ

7.1. Для університету: підвищення конкурентоспроможності здобувачів вищої освіти на ринку освітніх послуг; доступ до актуальної інформації про поточний стан розвитку професій та видів діяльності, щодо яких університет готує фахівців; підвищення якості освіти за рахунок адаптації освітніх програм до вимог роботодавців; розширення можливостей для прикладних наукових досліджень та підвищення кваліфікацій викладацького складу.

7.2. Для здобувача освіти: поєднання отриманих в університеті теоретичних знань з практичним досвідом роботи на підприємстві, адаптація до першого робочого місця;

збільшення шансів на отримання першого робочого місця після закінчення університету; набуття до завершення навчання стажу роботи, необхідного для подальшого професійного зростання; отримання практичного досвіду під час навчання та можливості заробітку (отримання грошової винагороди) в процесі дуального навчання.

7.3. Для роботодавця: вплив на процес підготовки фахівця з метою формування в нього актуальних для підприємства фахових компетентностей з урахуванням стандартів освіти; отримання кваліфікованих кадрів, готових якісно працювати без додаткових витрат на адаптацію до робочого місця або на перепідготовку; відбір (під час дуального навчання) здобувачів вищої освіти для їх працевлаштування після закінчення навчання в університеті на підприємстві.

VIII. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

8.1. Положення про дуальну форму здобуття вищої освіти розглядається та ухвалюється Вченою радою університету та вводиться в дію наказом ректора.

8.2. Фінансування дуальної форми здобуття вищої освіти здійснюється за рахунок коштів державного бюджету, коштів юридичних (фізичних) осіб, коштів підприємств / організацій / установ та за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством.